Obsah

1 Teorie hospodářské politiky **9**

1.1 Co je hospodářská politika? 9

1.1.1 Institucionální prostředí hospodářské politiky 10

1.1.2 Institucionální prostředí a problematika korupce 23

1.1.3 Nositelé hospodářské politiky 27

1.1.4 Nástroje hospodářské politiky 28

1.2 Vztahy mezi nástroji a cíli 29

1.3 Provádět hospodářskou politiku, či nikoliv? 30

1.3.1 Typy tržních selhání 31

1.3.2 Netržní selhání 33

1.3.3 Vládní selhání 33

1.3.4 Vládní versus tržní (netržní) selhání a hospodářská politika . . 42

1.4 Hospodářská politika a její možnosti 42

1.5 Hospodářská politika a systém společenského rozhodování 46

1.6 Proces tvorby hospodářské politiky 53

1.7 Informace v hospodářské politice 57

1.8 Teoretická východiska hospodářské politiky 62

1.8.1 Období předkeynesiánské hospodářské politiky 63

1.8.2 Keynesiánská hospodářská politika 68

1.8.3 Hospodářská politika aplikovaná po selhání keynesiánsky orientované hospodářské politiky (v 70. letech 20. století) 69

1.9 Hospodářsko-politické koncepce 73

2 Cíle hospodářské politiky **77**

2.1 Hierarchie cílů hospodářské politiky 77

2.1.1 Maximalizace společenského blahobytu 77

2.1.2 Základní společenské cíle 78

2.1.3 Jaký je hlavní tradiční cíl hospodářské politiky? 80

2.2 Ekonomické cíle hospodářské politiky 80

2.2.1 Velikost produkce a ekonomický růst 80

2.2.2 Nezaměstnanost 84

2.2.3 Inflace 86

2.2.4 Vnější cíle hospodářské politiky 91

2.3 Vztah mezi cíli hospodářské politiky 95

2.3.1 Základní verze magického čtyřúhelníku 95

2.3.2 Rozšířená verze magického čtyřúhelníku 97

2.3.3 Vztah mezi ekonomickým růstem a nezaměstnaností 99

2.3.4 Vztah mezi inflací a nezaměstnaností 99

2.3.5 Vztah mezi inflací a ekonomickým růstem 104

2.3.6 Vztah mezi vnitřními a vnějšími cíli hospodářské politiky . . . 106

2.4 Hodnocení účinnosti hospodářské politiky 109

3 Koncepční přístupy k hospodářské politice 113
3.1 Stabilizační a prorůstová politika 113
3.1.1 Stabilizační hospodářská politika 113
3.1.2 Prorůstová hospodářská politika 116
3.2 Poptávkově versus nabídkově orientovaná hospodářská politika . . . 122
3.2.1 Poptávkově orientovaná hospodářská politika 122
3.2.2 Nabídkově orientovaná hospodářská politika 124
3.3 Makroekonomická a mikroekonomická hospodářská politika 126

4 Hospodářská politika a očekávání 127
4.1 Očekávání a ekonomická realita 127
4.2 Přístupy k formování očekávání 128
4.2.1 Adaptivní očekávání 128
4.2.2 Racionální očekávání 129
4.2.3 Adaptivní versus racionální očekávání v praxi 130
4.3 Vliv existence očekávání na hospodářskou politiku 130
4.3.1 Velikost výstupu a hospodářská politika 130
4.3.2 Účinnost hospodářské politiky a očekávání 132

5 Problematika časové nekonzistence hospodářské politiky 135
5.1 Podstata teorie časové nekonzistence 135
5.2 Časová nekonzistence a ekonomické chování 136
5.3 Časová nekonzistence v hospodářské politice 137
5.3.1 Obecné vymezení 137
5.3.2 Časová nekonzistence v měnové politice 137
5.3.3 Časová nekonzistence ve fiskální politice 138
5.3.4 Pokročilejší analýza problematiky časové nekonzistence 140

6 Základní typy hospodářské politiky 143
6.1 Fiskální politika 143
6.1.1 Definice, cíle a nositelé fiskální politiky 143
6.1.2 Nástroje fiskální politiky 143
6.1.3 Rozpočtová soustava 144
6.1.4 Typy rozpočtových deficitů 146
6.1.5 Politické příčiny rozpočtových deficitů 150
6.1.6 Makroekonomické důsledky rozpočtového deficitu 150
6.1.7 Omezení fiskální politiky 155
6.1.8 Teoretické přístupy k fiskální politice 157
6.2 Monetární politika 158
6.2.1 Definice a cíle monetární politiky 158
6.2.2 Nositelé monetární politiky 159
6.2.3 Nástroje monetární politiky 163
6.2.4 Transmisní mechanismy monetární politiky 167
6.2.5 Inflační cílování 170
6.2.6 Maastrichtská kritéria 171
6.3 Vnější hospodářská politika 172

6.3.1 Definice, cíle a nositelé vnější hospodářské politiky . . . 172
6.3.2 Východiska, zásady a problémy realizace VHP . . . 172
6.3.3 Otevřenost ekonomiky . . . 173
6.3.4 Nástroje vnější hospodářské politiky . . . 173
6.3.5 Vyrovnávací mechanismy platební bilance . . . 178
6.3.6 Liberalismus versus protekcionismus . . . 181
6.3.7 Společná obchodní politika EU . . . 182

7 Další typy hospodářské politiky 185

7.1 Strukturální politika . . . 185
7.1.1 Struktura a strukturální změny . . . 185
7.1.2 Strukturální krize . . . 186
7.1.3 Možnosti srovnávání stavu a vývoje ekonomické struktury . . 187
7.1.4 Základní oblasti a nástroje strukturální politiky . . . 188
7.1.5 Teoretické přístupy ke strukturální politice . . . 193
7.1.6 Typy strukturální politiky . . . 194
7.1.7 Strukturální politika ČR . . . 196
7.1.8 Strukturální politika EU . . . 197
7.2 Politika ochrany hospodářské soutěže . . . 198
7.2.1 Formy omezování konkurence . . . 199
7.2.2 Měření koncentrace . . . 203
7.2.3 Nástroje politiky hospodářské soutěže . . . 205
7.2.4 Teoretické přístupy k politice ochrany hospodářské soutěže . . 206
7.2.5 Ochrana hospodářské soutěže v ČR . . . 210
7.2.6 Ochrana hospodářské soutěže v EU . . . 210
7.3 Sociální politika . . . 211
7.3.1 Funkce sociální politiky . . . 212
7.3.2 Principy sociální politiky . . . 212
7.3.3 Nástroje sociální politiky . . . 213
7.3.4 Efektivnost sociální politiky . . . 214
7.3.5 Pojetí sociální politiky . . . 214
7.3.6 Teoretické přístupy k sociální politice . . . 217
7.3.7 Sociální politika v ČR . . . 218
7.3.8 Sociální politika v EU . . . 220
7.4 Politika rozdělování důchodů . . . 221
7.4.1 Měření nerovností . . . 222
7.4.2 Příčiny přerozdělování . . . 225
7.4.3 Nástroje politiky rozdělování . . . 226
7.4.4 Teoretická východiska politiky rozdělování . . . 228
7.5 Politika zaměstnanosti . . . 229
7.5.1 Cíle a nástroje státní politiky zaměstnanosti . . . 229
7.5.2 Pasivní politika zaměstnanosti . . . 233
7.5.3 Aktivní politika zaměstnanosti . . . 233
7.5.4 Politika zaměstnanosti v ČR . . . 234
7.5.5 Politika zaměstnanosti v EU . . . 235
7.6 Regionální politika . . . 236

7.6.1 Motivy existence regionální politiky 236
7.6.2 Nástroje regionální politiky 238
7.6.3 Teoretická východiska regionální politiky a její pojetí 240
7.6.4 Regionální politika ČR 242
7.6.5 Regionální politika EU 243
7.7 Politika ochrany životního prostředí 244
7.7.1 Ekonomické chápání životního prostředí 245
7.7.2 Ekologická politika 246
7.7.3 Nástroje ekologické politiky 248
7.7.4 Environmentální šetrnost 250
7.7.5 Ochrana životního prostředí v ČR 250
7.7.6 Politika ochrany životního prostředí v EU 252

8 Typické modelové koncepty praktické hospodářské politiky 253
8.1 Intervencionistický stop&go přístup 253
8.2 Liberální přístup v podobě thatcherismu a reganomiky 256
8.3 Indikativní plánování jako intervencionistický koncept hospodářské politiky 257
8.4 Japonský hospodářský zázrak 259
8.5 Německé sociálně-tržní hospodářství a ordoliberalismus 261
8.6 Švédský stát blahobytu 263
8.7 Státní kapitalismus 266

9 Hospodářská politika v globálním prostředí 269
9.1 Mezinárodní organizace 269
9.2 Mezinárodní ekonomické organizace 270
9.3 Nadnárodní ekonomické organizace 272
9.4 Evropská unie 273

10 Literatura 277

11 Věcný rejstřík 291

12 Jmenný rejstřík 293